

Nove knjige.

Knjižnicam in ljubiteljem knjig. Uredništvo »Slovenskega Gospodarja« ima na razpolago seznam knjig, ki so danes redkost in jih je dobiti po ceni. Interesantom je seznam na razpolago v uredništvu.

»**Šumi, šumi, Drava...**« — črtice iz zgodovine Maribora, mariborske okolice in Pohorja. Ta snopič je svojčas izšel kot 13. zvezek Cirilove knjižnice, pa je bil kmalu razprodan. Sedanji snopič ima nekaj novih črtic s Pohorja. Knjiga stane samo 5 Din (s poštnino 6 Din). Pri naročilu pošljite znamke! Naroča se pri Tiskarni Sv. Cirila v Mariboru.

Janez Jalen: Bratje. Drama v štirih dejanjih. Cena: broširan izvod (za učenje vlog) 20 Din, v platno vezan 23 Din. — Za »Domom« in »Sretno« je napisal Jalen dramo »Bratje«. Problem, ki ga tu rešuje, je spet problem Trate: rešimo dom, rešimo grudo. — Narodno gledališče v Ljubljani jo pripravlja za vprizoritev. Prepričani smo, da pojde tudi preko vseh ljudskih odrov po Sloveniji.

All že imate lepi nabožni družinski list

»**Glasnik presv. Srca Jezusovega**«,

ki je glasilo čiščenja Srca Jezusovega, Srcu Jezusovemu posvečenih družin, Apostolstva molitve, Apostolstva mož in fantov, duhovnih vaj in jugoslovanskih misijonov D. J. v Bengaliji. Daje dragocena navodila za duhovno življenje. V vsaki številki prinaša mnogo dragocenih slik. Januarski številki je priložen priročen stenski **koledar** v dveh barvah ter umetniška **slika sv. očeta**, ki bi krasila vsako katoliško hišo!

Naročila sprejema: Uprava »Glasnika«, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9. Celoletna naročnina samo 15 Din (7 lir, 3 šilinge, pol dolarja).

Nabiraleci in nabiralke novih naročnikov dobe **lepe nagrade**.

Skrbite, da pride »Glasnik« letos v vsako hišo!

*

Prestolnica kitajskih cesarjev.

Jehol, komaj 28 km od glavnega mesta Kitajske Pekinga, je bil v 18. stoletju poletna prestolnica kitajskih ce-

sarjev iz Mandšu rodbine. Danes je ta nekdanja divota z gradovi, paviljoni, vrtovi ter templji propadla in je izropana. Vse dragocenosti so raznešene. Uničenju še kljubujejo stavbe in kipi. Akoravno je Jehol zapuščen ter zane-marjen, še pričajo ostanki vedno o sijaju, s katerim so se obdajali nebeški sinovi — kitajski cesarji — pred 200 leti.

Jehol je bilo v 18. stoletju eno od dveh glavnih mest na Kitajskem, iz katerih se je krmarila usoda ogromnega kitajskega cesarstva. Jehol je pozidal cesar Kuang Si nalašč izven znane kitajskega zidu, da bi pokazal mongolskim knezom pri avdijencah, na lovih in pri vojaških paradah svojo moč, mogočnost in bogastvo. Tukaj je bilo dvorno življenje najbogatejših vladarjev na svetu na vrhuncu.

Leta 1793 je bil sprejet angleški poslanik v Jeholu prvič od kitajskega cesarja. Nebeški sin je smatral dragocene darove, katere mu je izročil poslanik v imenu angleškega kralja, kot potrebno dajatev in je povdaril, da je Anglija podložnica Kitajske. Angleški poslanik je mislil, da bo pridobil z boga-

tim obdarovanjem cesarja za to, da bo sklenil z Angleži razne trgovske pogodbe, a se je presneto urezal. Cesarjev odgovor poslaniku je končal z besedami: »Ne boš mogel trditi, da nisi bil pravočasno posvarjen s prestola zmaja. Vrne se k angleškemu vladarju in mu povej, da so zadele vse njegove prošnje na naš neodnosen odpor.« Pol stoletja za tem so prejeli Kitajci odgovor iz topov angleških bojnih ladij.

V dobi vladanja zadnjih kitajskih cesarjev je bila znana po Aziji turkestan-ska krasotica. Glas o njeni izredni lepoti je prodrlo na Kitajsko in do ušes cesarja. Nebeški sin je oborožil celo armado, da bi mu privedla turkestan-sko princezino. Kitajske čete so zavzele prestolico Turkestana, ubili so soproga princezinje in njo pa odvedli v Jehol. Ujetnica se je čutila tako ponižano, da jej je bila ljubša smrt nego kitajski prestol. Do zadnje ure ni privoščila kitajskemu cesarju niti enega pogleda. Umrla je z besedami: »Moje sovraštvo in zaničevanje sta večja nego tvoja mogočnost!«

*

Sale.

Malejeva. V tem novem klobuku imate zelo kratek obraz. — Malejeva: »Čudno. Moj mož pa je imel zelo dol obraz, ko je klobuk plačeval.«

Oče je prišel domov in Stanko ga je takoj pričel obdelovati z vprašanji. Dejal je: »Žena je moževa bolj-ša polovica, kaj ne?« »Tako novadno pravi-jo,« je odvrnil oče. — »Kako pa tedaj, če se mož dvakrat oženi, ali potem nič ne ostane od njega?«

A: »Zakaj pa je Bet-ka tako jezna? Saj so časopisi na široko poročali o njeni poroki?«

B: »Ravno zato. V časopisih je namreč stalo tiskano: Gospdč. Bet-

Januš Golec:

Trojno gorjé.

Ljudska povest o trojnem gorju slovenskih in hrvaških pradedov.

Uvod.

Za boljše umevanje naše povesti je potrebno, da označimo kratke vzroke kmečkega upora, ki je končal tako žalostno ter porazno leta 1573.

Zgodovina beleži, da so se dvignili ter zahtevali spodnještajerski kmetje leta 1515 v očitnem samolastnemu stiskanju od strani graščakov svojo staro pravdo. 80.000 (?) upornih podložnikov, med njimi mnogo iz območja tedanje velike župnije Pilštajn, se je zbralo omenjenega leta pri Brežicah. Upor je segal od Sotle do Lipnice. Zatrli sta ga z ognjem ter mečem pri Brežicah Žiga Dietrichstein in Jurij Herberstein. Že v tem prvem večjem uporuh so bile glavna upora revolucionarnega gibanja kmečke zveze (Bauernbund). Od baš imenovane nemške besede izhajajo tudi v slovenščini običajni izrazi punt — upor in puntati se — upirati se,

1

Kot kazen za prvi punt so morali brežiški podložniki graditi novo cesto iz Brežic na Zdole, ki je dobila ime: puntarska cesta.

Prihodnji veliki kmečki upor na Spodjem Štajerskem se je doigral leta 1573. O vzrokih tega upora beleži Gruden v »Zgodovini slovenskega naroda« sledeče: »Kakor vse prejšnje in poznejše revolucionarne poskuse naših kmetov, so zakrili tudi veliko kmetško gibanje v začetku sedemdesetih let 16. stoletja velika bremena, naklade, davki, ki so se nakladali kmetom proti postavi, in samovoljno nečloveško ravnanje od strani gospode, ki je vsaki pravici bilo v obraz. — Zemljiški gospodje so takrat prav kruto izžemali podložne kmete, množili tlako, naklade, mitnino in uvoznino. In kar niso storili posestniki sami hudega kmetom, to so jim prizadjali grajski upravitelji (»flegarji« — Pfleger) in valpeti, ki se nam kažejo kot najhujši nasprotniki kmetov, ki jih je kmet s svojim sovraštvom še bolj zasledoval, kakor gospodo samo. Upori začetkom 16. stoletja, dasiravno niso imeli uspeha, so vendar močno dvignili stanovsko zavest med kmet-